

Základní škola a mateřská škola Brno,
Kotlářská 4

Anna Krejčí

Norimberský proces

Závěrečná práce

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Monika Svobodová

Brno 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

V Brně dne

OBSAH

Úvod	4
1. Začátek	5
1.1. Norimberský proces jako takový.....	5
1.2. Vznik	5
1.3. Soudci, obžaloba, obhájci.....	5
2. Obžalování.....	7
2.1 Hlavní obžalování:.....	7
3. Průběh.....	10
3.1. Zahájení.....	10
3.2. Pocity obžalovaných.....	10
3.3. Vyšetření.....	10
3.4. Závěr procesu	11
4. Rozsudky	12
5. Dopad	13
5.1. Ovlivnění současnosti.....	13
5.2. Vznik Mezinárodního soudu	13
6. Norimberský deník	14
7. Závěr.....	15
7. Použitá literatura.....	16

ÚVOD

Toto téma jsem si vybrala, z toho důvodu, že mě zajímá dějepis a obzvlášť události spjaté s 2. světovou válkou. V této době docházelo ke zločinům proti lidskosti a k tak masivním válečným zločinům jako nikdy předtím. Zajímalo mě, jakým způsobem se vítězné mocnosti a vlastně i lidstvo samotné s válečnými zločinci vypořádá.

Svoji práci jsem rozdělila do několika částí. V první části popíši vznik procesu a samotné vězně. V druhé popíši průběh procesu, rozsudky a jeho dopad na jednotlivce. Zároveň se zamyslím, jaký dopad to má na současnost. V závěru přidám citace z knížky Norimberský deník.

1. ZAČÁTEK

1.1. Norimberský proces jako takový

Norimberský proces byl soudní proces vedený Spojenými státy, Sovětským svazem, Francií a Velkou Británií proti hlavním představitelům nacistického Německa před Mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku.

1.2. Vznik

Otázka, co bude s německými válečnými vůdci, se začala klást už v roce 1942. Poté co prohrálo nacistické Německo bitvu u Stalingradu a rudá armáda tlačila německé vojáky zpět na západ, bylo pořád více jasné, že válka se blíží ke konci. Názory na tresty byly různé. Britský premiér Winston Churchill prosazoval, aby tyto osoby byly bez soudu zastřeleny. Americký ministr financí Henry Morgenthau mladší navrhoval plán na úplnou denacifikaci Německa, Morgenthauův plán. Tento návrh měl jistou podporu, avšak Sovětský svaz se vyslovil proti a byl pro válečný soud. Americký ministr války Henry L. Stimson tedy přišel s myšlenkou „Soudu evropských válečných zločinců“. Poté, co Roosevelt v dubnu 1945 zemřel, dostalo se tomuto plánu plné podpory nového amerického prezidenta Harry S. Trumana.

Po dalším vyjednávání bylo zvoleno datum na začátek procesu 20. listopadu 1945. Místo, kde se bude soud odehrávat, bylo zvoleno německé město ve frankách Norimberk. Je zvláštní, že právě nacisté v Norimberku v době druhé světové války vyhlásili nechvalně proslulé rasové zákony. (Rasovými zákony byla omezena lidská práva židovského obyvatelstva na území ovládaném nacistickým Německem)

1.3. Soudci, obžaloba, obhájci

Právním základem procesů se stala londýnská charta vydaná 8. srpna 1945, která vymezila působnost soudů na „potrestání hlavních válečných zločinců ze zemí evropské části Osy“. Přibližně 200 odsouzených bylo souzeno přímo v Norimberku. Soud, který budeme momentálně rozebírat, však soudí pouze největší zločince z řad odsouzených.

Předsedou tribunálu se stal sir Geoffrey Lawrence a čtyři žalobci z Francie, SSSR, USA a Anglie. Obhájci se skládali převážně z německých právníků.

Obvinění se skládalo ze čtyř bodů:

- 1) účast na spiknutí za účelem zmocnění se vlády nad světem,
- 2) zločin proti míru,
- 3) válečné zločiny,
- 4) zločiny proti lidskosti.

(Ne všichni obžalovaní byli obviněni ze všech čtyř bodů.)

Zločiny, z kterých byli nacisté obžalováni, byly příliš těžké na to, aby se něco opomenulo, a tak se muselo postupovat velmi přesně a uváženě. K nashromáždění materiálů proti každému z obžalovaných bylo zapojeno mnoho lidí i organizací po celé Evropě. K vyšetřování byli zapojeni i historici a tajní agenti, kteří prohledávali nejrůznější archivy a nashromážděné dokumenty. Během vyšetřování se podařilo nashromáždit neuvěřitelné množství usvědčovacích materiálů. Obžaloba předložila 2 930 dokumentů, obhájci obžalovaných 2 700 a soudu bylo doručeno 300 000 místopřísežných přihlášení. Soudní proces má celkem 17 000 stran. Kromě dokumentů písemných, se ale také nashromáždilo nemalé množství filmových dokumentů, které poprvé v historii posloužily k obvinění v soudním procesu a odhalení faktů. Rusové měli záznamy s osvobození koncentračních táborů a záznamy s obdobnou tematikou dodali i britští a američtí filmaři. Zfilmován byl posléze i celý průběh procesu.

2. OBŽALOVANÍ

Do lavice obžalovaných usedlo 22 hlavních nacistických es a odsouzeny byly i nacistické organizace jako NSDAP, SS či gestapo. V síni už chyběl jen ten nejpovolanější muž, který po ovládnutí světa za jakoukoliv cenu nadevšechno toužil. Adolf Hitler, který unikl před spravedlností jen díky tomu, že spáchal sebevraždu. Stalo se to 30. dubna 1945 v jeho berlínském bunkru. Sebevraždu spáchal společně s Evou Braunovou, která se krádcem předtím stala jeho manželkou. Spravedlivému trestu unikl i Josef Goebbels zmocněnec provedení totální války, říšský velitel domobrany a jeden z nejbližších spolupracovníků Adolfa Hitlera, známý svým antisemitismem. Jeho žena Magda zabila všech šest dětí a následně spáchala sebevraždu spolu s manželem.

2.1 Hlavní obžalovaní:

- Hermann Göring
- Baldur von Schirach
- Rudolf Hess
- Fritz Sauckel
- Joachim von Ribbentrop
- Alfred Jodl
- Wilhelm Keitel
- Franz von Papen
- Ernst Kaltenbrunner
- Arthur Seyss- Inquart
- Alfred Rosenber
- Albert Speer
- Hans Frank
- Konstantin von Neurath
- Wilhelm Frick
- Hans Fritzsche
- Walther Fun
- Robert Ley
- Julius Streicher
- Hjalmar Schacht
- Karl Dönitz
- Erich Raeder

Lavice obžalovaných – Přední řada: Göring, Hess, von Ribbentrop a Keitel. Druhá řada: Dönitz, Raeder, Schirach a Sauckel.

Hermann Wilhelm Göring

Narození: 12. ledna 1893, Rosenheim, Německo

Úmrtí: 15. října 1946, Norimberk, Německo

Byl říšský maršál a velitel letectva. Vůdce obžalovaných a nejznámější obžalovaný. Obžalován ze všech čtyř bodů obžaloby. Uvedený obžalovaný žádnou lítost nad svými činy necítil, což vyplývá i z citátu, který uvádím:

„Pokud jde o proces, je to vysloveně politická záležitost a jsem připraven na důsledky. Nepochybuji, že pokud jde o rozhodnutí, sehraje důležitější úlohu tisk než soudci. Mohu, se zodpovídat ze všeho co jsem učinil, nikoli však z toho co jsem neučinil. Ale soudí mě vítězové... Vím, co mě čeká. Dokonce už dnes píši své ženě dopis na rozloučenou.“

Rudolf Hess

Narození: 26. dubna 1894 Alexandrie

Úmrtí: 17. srpna 1987 Západní Berlín

Byl Hitlerův zástupce a vůdce NSDAP. (Národně socialistická německá strana). Rudolf Hess byl od roku 1941 VB a v Norimberku si nic nepamatoval. Jako u jednoho z mála se dalo prokazatelně dokázat, že není psychicky úplně v pořádku.

Joachim von Ribbentrop

Narození: 30. dubna 1893, Wesel

Úmrtí: 16. října 1946, Norimberk

Byl Hitlerův ministr zahraničí. Za Německo podepisoval v roce 1939 pakt o neútočení a rozdělení vlivu ve východní Evropě se Sovětským svazem - tzv. Pakt Ribbentrop-Molotov. Byl jeden z mála nacistických vůdců, který odpovídal prototypům asijského jedince.

Hans Frank

Narození: 23. května 1900, Karlsruhe

Úmrtí: 16. října 1946, Norimberk

Byl právník a vysoce postavený člen NSDAP. Od roku 1939 se jednalo o neomezeného vládce v Generálním gouvernementu (okupovaném Polsku).

- Martin Bormann – vůdcův tajemník (souzen v nepřítomnosti)
- Wilhelm Keitel – polní maršál a náčelník štábu vrchního velitelství
- Ernst Kaltenbrunner – šéf bezpečnostní služby
- Alfred Rosenberg – ministr pro okupovaná východní území, filozof strany
- Julius Streicher – majitel a vydavatel protižidovského listu *Der Stürmer*
- Fritz Sauckel – zmocněnec pro nasazení pracovních sil
- Alfred Jodl – náčelník Operačního štábu Vrchního velitelství branné moci
- Wilhelm Frick – ministr vnitra a říšský protektor v Čechách a na Moravě
- Arthur Seyss-Inquart – guvernér Rakouska a nizozemský komisař
- Walter Funk – ministr hospodářství
- Erich Raeder – velkoadmirál a vrchní velitel námořnictva
- Baldur von Schirach – vůdce sdružení nacistické mládeže *Hitler-Jugend*
- Albert Speer – Hitlerův architekt a ministr zbrojní výroby
- Konstantin von Neurath – Ministr zahraničí do roku 1938, první protektor Čech a Moravy
- Karl Dönitz – admirál a Hitlerův nástupce ve funkci hlavy státu
- Gustav Krupp von Bohlen und Halbach - ředitel koncernu Krupp, stíhání zastaveno pro vysoký věk a neuspokojivý zdravotní stav
- Robert Ley - vedoucí Deutsche Arbeitsfront (německé pracovní fronty), spáchal sebevraždu 25. října 1945, tedy ještě před začátkem hlavního přelíčení
- Hjalmar Schacht – prezident říšské banky, ministr hospodářství do roku 1937
- Hans Fritzsche – vedoucí říšského rozhlasu
- Franz von Papen – bývalý kancléř, velvyslanec v Rakousku a v Turecku

3. PRŮBĚH

3.1. Zahájení

Mezinárodní vojenský tribunál zahájil svou činnost 18. října 1945 v Justičním paláci v Norimberku a procesy probíhaly po celý rok. Průběh tohoto procesu je popsán v knize Norimberský deník. Podle tohoto zdroje byli obžalovaní nuceni dlouhé hodiny sledovat záznamy zvěrstev, které sami vykonávali nebo je nařizovali. Reakce jednotlivých obžalovaných byly různé, někteří si zakrývali oči a nechtěli záznam sledovat např. Rudolf Hess, jiní až do konce života setrvali na stanovisku, že jen plnili rozkazy od svých nadřízených a velitelů a videa sledovali se lhostejností. Někteří obžalovaní tlak neunesli a například Robert Ley se v cele oběsil.

3.2. Pocity obžalovaných

Obžalovaní měli možnost svoje počínání vysvětlit, vyjádřit se ke všem bodům a hájit se stejně jako v běžných soudech v trestní věci. Právo obhajoby ani nárok na obhájce jim nebyl odepřen. Ve většině případů byla obhajoba postavena na velmi slabých základech. Jak jsem již uvedla, obžaloba měla mnoho důkazního materiálu i svědků např. přeživších vězňů z koncentračních táborů. Zatímco obhajoba měla argument pouze jeden, a to, že obvinění pouze plnili rozkazy a o žádných zvěrstvech nevěděli. Za hlavní viníky označovali Adolfa Hitlera, který již byl po smrti a Heinricha Himmlera druhého nejmocnějšího muže říše. Jakoukoli vlastní odpovědnost vesměs odmítali.

3.3. Vyšetření

Proces byl velmi dlouhý z důvodu individuálního přístupu ke každému obviněnému. Soud prováděl různá vyšetření jednotlivých obviněných a bylo zjištěno, že jejich inteligence je ve většině případů silně nadprůměrná např. Göring měl IQ 132 a Rudolf Hess 125. Není tedy pravděpodobné, že by takto inteligentní lidé nedokázali správně vyhodnotit důsledky svého konání.

3.4. Závěr procesu

Po deseti měsících soudu měli obžalovaní možnost 30. srpna pronést závěrečné řeči a tím se naposledy obhájit. 30. září 1946 se soudci shodli na rozsudcích a 1. října 1946 byly rozsudky vyhlášeny.

4. ROZSUDKY

12 trestů smrti provazem (Martin Bormann souzen v nepřítomnosti)

Rozsudek byl vykonán 16. října 1945. (Göring se oběsil ve své cele 15. října 1945)

- Joachim von Ribbentrop Julius Streicher
- Wilhelm Keitel Fritz Sauckel
- Ernst Kaltenbrunner Alfred Jodl
- Alfred Rosenberg Wilhelm Frick
- Hans Frank Arthur Seyss-Inquart

3 tresty doživotí

- Rudolf Hess (zemřel 17. srpna 1987 ve vězení v Spandau)
- Walter Funk (byl propuštěn 16. května 1957 a zemřel 31. května 1960)
- Erich Raeder (kvůli zdravotnímu stavu byl 26. září 1955 propuštěn a zemřel 6. ledna 1960)

2 tresty 20 let

- Baldur von Schirach (po odpykání trestu byl 30. září 1966 propuštěn a zemřel 8. srpna 1974)
- Albert Speer (po odpykání trestu byl 30. září 1966 propuštěn a zemřel 1. září 1981)

1 trest 15 let

- Konstantin von Neurath (v listopadu 1955 byl ze zdravotních důvodů propuštěn a zemřel 14. srpna 1956)

1 trest 10 let

- Karl Dönitz (po odpykání byl 1. října 1956 propuštěn a zemřel 24. prosince 1980)

3 osvobození

- Hjalmar Schacht
- Hans Fritzsche
- Franz von Papen

5. DOPAD

5.1. Ovlivnění současnosti

Norimberský proces významně ovlivnil mezinárodní trestní právo tím, že přispěl k jeho kodifikaci.¹

Závěry Norimberských procesů pomohly k vytvoření těchto dokumentů:

- Konvence o genocidě (1948)
- Všeobecná deklarace lidských práv (1948)
- Úmluva o nepromlčitelnosti válečných zločinů a zločinů proti lidskosti (1968)
- Ženevské úmluvy na ochranu obětí války (1949) a Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám z roku 1977

Ženevské úmluvy jsou tvořeny těmito úmluvami:

- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.
- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři.
- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci.
- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

5.2. Vznik Mezinárodního soudu

Vliv tribunálu dal podnět k myšlence vytvoření samostatného stálého mezinárodního soudu. V době těsně po druhé světové válce byla však tato myšlenka neuskutečnitelná a k přijetí Status Mezinárodního trestního došlo až o padesát let později.²

¹ Kodifikace je proces tvorby psaného práva ve formě zákoníku nebo řádu.

² Mezinárodní trestní soud vznikl roku 2002 jako stálý soudní dvůr, který má stíhat osoby zodpovědné za zločin genocidy, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a od roku 2010 definovaný zločin agrese. Sídlo má v nizozemském Haagu, stejně jako Mezinárodní soudní dvůr.

6. NORIMBERSKÝ DENÍK

G. M. Gilbert zastával funkci vězeňského psychologa po celou dobu procesu. Napsal knihu s názvem Norimberský deník, kde popisuje průběh Norimberského procesu.

„Do Norimberku jsem přijel se skupinou vězňů 20.říjnma 1945. Pracoval jsem jako důstojník vojenské zpravodajské služby, a protože jsem ovládal německý jazyk, mohl jsem se bezprostředně seznámit s důkazy o nacistickém barbarství, například v koncentračním táboře Dachau, a přímo pozorovat zhroucení nacistické válečné mašinérie před kapitulací.“

Důvod

„Téhož dne dostal Mezinárodní vojenský tribunál obžalovací spis proti 23 uvězněným zločincům. Jako psycholog z povolání zajímal jsem se pochopitelně o to, proč se lidé přidali k nacistickému hnutí a proč dělali všechny ty věci. Když se na to ptal obyčejných lidí, většinou přišla odpověď „Malí lidé“.

Reakce a vzpomínky

„Promítání nacistických filmů o nástupu k moci vyvolalo u mnoha vězňů citové reakce na jejich staré symboly: projevy Hitlera, Gobblese, Rosenberga, vyřešení problému nezaměstnanosti, vojenské přehlídky se slavnostními pochody atd.

Dokonce i Schachtovi se zamlžily oči dojetím, když sledoval záběry, jak Hitler po převzetí moci provádí obnovu Německé říše. Později řekl: Je snad něco špatného na tom, když se řeší otázka nezaměstnanosti?“

Příprava na závěrečnou obhajobu

„Když Frick diskutoval se svým obhájcem o návrhu své závěrečné řeči, řekl mu, že nikdy nebyl antisemita a nikdy necítil nenávist k židům. Norimberské zákony formuloval z vědeckých důvodů, aby chránil německou krev.“

Reakce na rozsudek

„Ribbentrop přišel celý zděšený a začal běhat po cele jako v transu, šeptaje: „Smrt! Smrt! Nyní už nenapíše své krásné paměti. Pf! Pf! Tolik nenávisti! Pf! Pf!“ Potom si sedl a zíral do prázdna – úplně zlomený člověk...“

7. ZÁVĚR

Norimberský proces byl v roce 1945 důležitý především, aby uklidnil lid a národy. V současné době se na to díváme spíše jako na důležitou ukázkou toho, že zvěrstva, která byla za 2. světové války páchána, především genocida a řešení konečné židovské otázky, nezůstanou bez trestu. Jedinci, kteří byli souzeni v Norimberku, měli ať už přímo či nepřímo vliv na průběh války a jeho katastrofální dopad na lidstvo. Dodnes žijí lidé, kteří tyto věci zažili, a já upřímně doufám, že lidstvo je natolik inteligentní, aby se nic z toho už nikdy nemuselo opakovat.

Toto téma jsem si zvolila za účelem dozvědět se, jak nadobro skončilo téma, které mě tak zajímá, tedy 2. světová válka. Někdy bylo těžké použít správné užití slov v textu a téma bylo velmi náročné. Přesto jsem velmi ráda, že jsem si ho zvolila, protože jsem se dozvěděla velmi mnoho nových informací.

7. POUŽITÁ LITERATURA

- <http://www.dejepis.com/norimbersky-proces/>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Norimbersk%C3%BD_proces#cite_note-10
- <http://forum.valka.cz/topic/view/36162/Norimbersky-proces-seznam-obzalovanych>
- <http://forum.valka.cz/topic/view/40597/Norimberske-soudy-s-valecnymi-zlocinci>
- G. M. Gilbert, Norimberský deník, New York 1947 (překlad J. Kubát, Praha 1969)

Obrázky:

- <http://historyandtheholocaust.tumblr.com/post/81007733110/hermann-goering#.WKA1FNThCt8>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Joachim_von_Ribbentrop
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Hess
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Hans_Frank